

Xiquet busca escoleta

Un grup de gent, amb l'impuls de Compromís pel País Valencià, dóna embranzida a una iniciativa legislativa popular per a obligar la Generalitat Valenciana a bastir una xarxa d'escoletes públiques. Han de menester 50.000 signatures i tenen temps de recollir-les fins al març.

Ona fa la sensació de ser una xiqueta desperta. Té un any i mig i, entre ganyota i ganyota, ja es fa entendre i s'interessa per tot allò que l'envolta. D'espavil, li'n caldrà a partir d'aquest setembre quan, per primera volta en la seua vida, se les haurà amb vint xiquets i xiquetes de la seua edat. Els pares, Miguel Ángel i Begoña, han començat una odissea per a trobar-li escoleta. Fins ara han estat els avis, que s'han encarregat de l'Ona, quan ells dos se n'anaven a treballar, però creuen que ha arribat l'hora que la xiqueta se socialitze i jugue, plore i aprenga al costat de més menuts.

I, tot i viure al bell mig de València, Miguel Ángel i Begoña ensopeguen amb molts més entrebancs que no s'haurien imaginat per a trobar una escola bressol. La que tenen més a prop té una llista d'espera de sis xiquets i la segona no els entusiasma. Aquesta vesprada mateix se'n van a

PRATS I CAMPS

Miguel Ángel amb la seua filla Ona al menjador de sa casa.

veure una tercera i en tenen localitzada una quarta. És, diuen, “com quan busques pis”. Tots els centres que tenen al seu abast són privats. “Fins que no tens fills no t’adones que hi ha un buit absolut pel que fa als serveis públics per als xiquets de 0 a 3 anys”, assegura Begoña. “En comparació amb Europa –rebla Miguel Ángel– som a les cavernes.” Damunt la tauleta del menjador hi ha un full que sintetitza numèricament la seua cerca: els preus amb menjador; els preus de classes d’anglès; els preus amb l’ajuda de la Generalitat; els preus sense l’ajuda de la Generalitat, els preus de les matrícules, els preus del material escolar...

El cas de Miguel Ángel i Begoña no és pas gens extraordinari. Qualsevol adult amb criatures pot relatar un periple semblant per a aconseguir que els seus plançons queden atesos mentre els progenitors treballen. Molts se serveixen dels avis, sobretot durant

els primers mesos, però molts altres no tenen cap més remei sinó iniciar un tortuosa cerca per a trobar un centre que s’adapte a les necessitats i a les possibilitats dels pares. És el moment de reomplir formularis, esperar respostes, comparar preus, frustrar-se per les respostes negatives, encaixar-ho en els comptes domèstics...

Un sistema viciat. El procés ha esdevingut especialment penós al País Valencià, on l’oferta de places públiques en escoles bressol per a criatures entre 0 i 3 anys és paupèrrima. L’absència d’una xarxa pública impulsada des de la Generalitat Valenciana origina una llacuna social i educativa. Segons un informe de Comissions Obreres del País Valencià, el 63,7% dels xiquets d’aquesta edat són escolaritzats en centres privats i només un 36,3% en centres públics. És a dir, de 386 centres, només 143 són públics. El panorama encara és

més greu a les grans ciutats. Només el 4,1% de les places ofertes a Alacant, Castelló, València i Elx corresponen a places públiques. “El País Valencià –remarca l’informe de CCOO– és absolutament deficitari quant a escoles d’educació infantil.”

L’absència d’una política decidida de la Generalitat Valenciana per a promoure una xarxa pública ha menat a aquesta situació. Si als municipis més menuts, històricament, han estat els ajuntaments que han carregat al damunt la creació de llars d’infants

Al País Valencià hi ha 386 escoles. Només 33 han estat promogudes per la Generalitat

municipals –amb què han sobrepassat de llarg les seues estrictes competències–, als municipis mitjans i a les grans ciutats la responsabilitat ha estat traspassada majoritàriament a la iniciativa privada.

De manera que, si bé l’escolarització durant aquest període de la vida no és obligatori per llei, l’administració valenciana no ha fet res per a bastir un servei que es fa ben necessari, a causa de la incorporació de la dona al món del treball. De 143 escoles públiques que hi ha al País Valencià, 110 han estat impulsades pels ajuntaments. Les 33 restants són de la Generalitat, i no foren inaugurades per l’administració del PP sinó pel govern Lerma. Els executius socialistes tenien a mitges una xarxa de centres públics quan Eduardo Zaplana va guanyar les eleccions el 1995. D’aleshores ençà, segons que informa Ferran Garcia, responsable d’ensenyament de CCOO, “no s’ha fet res”.

Les actuacions de la Generalitat en la matèria s’han limitat, doncs, a afavorir la implantació d’una xarxa privada. En lloc de resseguir la línia marcada pel govern socialista anterior, el Partit Popular va implantar un sistema conegut com a *bo infantil* (abans se’n deia *xec escolar*) consistent a lliurar una subvenció als pares perquè pagaren una part de la despesa. Les ajudes han estat retallades aquests dos darrers anys –el 25% el 2009–, a causa de les restriccions pressupostàries. “La Generalitat –explica Garcia– s’ha desentès totalment de les polítiques de cobertura universal de l’educació pública i de distribució territorial dels serveis públics. Amb els diners dels contribuents promou la discriminació social i territorial.”

ILP. En vista de la situació, Compromís pel País Valencià, juntament amb un grup de ciutadans preocupats per la situació, ha decidit de rebel·lar-se i presentar batalla. I ho ha fet per la via d’una iniciativa legislativa popular. En darrera instància, pretenen que les Corts Valencianes aproven una llei que garantezca la plena escolarització de la població infantil de menys de 3 anys i la creació d’una xarxa pública d’escoles infantils. Per a aconseguir-

ho, han de recollir 50.000 signatures de ciutadans i ciutadanes. Tenen fins el 12 de març (amb una pròrroga de dos mesos, si ho volen) per a aplegar totes les signatures. De moment, i a còpia de passar-se les vesprades a les portes dels col·legis, els promotors de la ILP van a bon ritme i confien d’assolir l’objectiu. “Tothom qui té temps es para a signar perquè és un problema que afecta qualsevol que tinga fills”, explica Esther Tarín, que forma part de la comissió promotora. Ella s’hi ha implicat no pas per interès personal –la seua filla ja té 21 anys–, sinó per a reclamar allò que pensa que és millor per al conjunt de la societat. “La meua filla va estudiar en una escoles, quan encara aquella xarxa no s’havia desmuntat [vegeu requadre], i allí, a banda de ser pública, hi havia un sistema pedagògic molt positiu per al desenvolupament dels xiquets i xiquetes.” Explica, Tarín, que s’ha trobat en molts casos de pares, sobretot d’origen immigrant, obligats a traure als xiquets de l’escola perquè no podien pagar la mensualitat. Segons la revista *Consumer*, si una escola bressol pública costa entre 145 i 190 euros (depenent si es tria mitja jornada o jornada sencera), una de privada en costa entre 280 i 375. A Rocafort (Horta Nord), per a posar un exemple, mentre l’única escoles pública que hi ha –i que, naturalment, té llista d’espera– costa 30 euros, les privades en costen totes més de 250.

Més enllà de les conviccions, no faltan raons als promotors de la iniciativa. Com expliquen a la memòria justificativa que han fet arribar a les Corts per a iniciar el procés de la ILP, l’informe de la Comissió Internacional sobre l’Educació per al Segle XXI per a la UNESCO diu que “s’ha pogut comprovar que els xiquets a qui s’imparteix una educació destinada especialment a la primera infància estan disposats més favorablement a l’escola i és menys probable que abandonen prematurament”. Recorden, a més, que la UNICEF proclama que la primera infància “ha de rebre l’atenció prioritària dels governs responsables, plasmada en lleis, polítiques i recursos”. Com recorda Joan Ribó, candidat de Compromís a l’alcaldia de València, la iniciativa legis-

QUINCE DIAS DIGITAL

UNICEF proclama que la primera infància ha de rebre l'atenció prioritària dels governs responsables.

lativa popular no pretén sinó “ampliar l'estat de benestar”.

“Si, com ara passa, augmenta la taxa d'activitat femenina i les famílies són cada volta més nuclears (pare, mare –o un dels dos– i fills), és evident que algú s'ha de fer càrrec dels infants”, explica Jordi Planas, del grup de recerca en educació i treball de la Universitat Autònoma de Barcelona. Els avis acaben convertint-se, molt sovint, en la peça que permet d'encaixar el trencaclosques de la conciliació laboral i familiar,

“Una oferta pública no és tan discriminatòria econòmicament”, diu un sociòleg

especialment en les edats més primerenques. Segons el ministeri espanyol de Sanitat i Política Social, el 49% dels avis (i especialment les àvies)

tenen cura dels néts cada dia, i una part amb una dedicació mitjana de set hores diàries. La majoria ho fan gustosament, però és cert que comencen a aparèixer casos de persones grans que diuen sentir-se sobrepassades per les responsabilitats que els traspassen els fills. Els *avis esclaus*, els han batejats.

Disposar d'una xarxa pública d'escoletes, doncs, sembla urgent per a resoldre aquestes disfuncions, sobretot perquè, com recorda el sociòleg Jordi Plana, “si l'oferta [de llars d'infants] és pública no sol ser tan discriminatòria econòmicament”. “Si pretenen augmentar la natalitat –afegeix– calen polítiques públiques que hi donen suport.”

La ILP podria servir per a resoldre aquest problema? Els impulsors són conscients que molt difícilment la iniciativa reeixirà a les Corts. L'última iniciativa presentada, la que feia referència a la protecció de l'Horta, se'n va anar en orris per la negativa del PP a abordar el tema, malgrat l'esforç titànic que feren els impulsors. Amb tot, com recorda Joan Ribó, aquell acte “va conscienciar l'opinió pública sobre els problemes de l'Horta. Abans el PP pensava que podia fer allò que li donara la gana amb l'Horta, però amb aquella mobilització s'adonaren que hi havia una preocupació”.

Violeta Tena

Desmantellar un sistema modèlic

Si bé la situació dels jardins d'infants al conjunt del País Valencià és precària, encara ho és més a les grans ciutats, molt especialment a València. Segons l'informe de Comissions Obreres, hi ha 133 escoles privades i només tres de públiques (una de la Generalitat, una altra de la Diputació i una tercera de l'ajuntament). Trobar, doncs, una escoleta pública a València s'ha convertit en una missió impossible.

Això és així malgrat que a la dècada dels 80 València tenia una xarxa d'escoletes modèlica. Es tractava d'escoles bressol impulsades des de la societat civil i, especialment, des de les associacions de veïns durant els efervescent anys de la transició. Els centres eren de titularitat privada o bé tenien la forma jurídica de cooperatives, però rebien l'impuls d'una clara voluntat pública i es coordinaven a través d'un patronat municipal. L'ajuntament i la Conselleria d'Educació, aleshores governats pel PSPV-PSOE,

subvencionaven els centres, de manera que els pares només havien de fer-se càrrec d'una xicoteta part del cost total. De tarannà progressista i amb voluntat formativa, les escoletes servien per a situar València al capdavant quant a educació entre 0 i 3 anys.

Però el model no agradava al PP, i quan Rita Barberà s'instal·là a l'ajuntament no passà ni una legislatura abans que es desmantellara tot el sistema. Un interès especial hi posà la regidora d'Educació i Acció Cultural, Dolores García Broch, personatge enquadrat dins Unió Valenciana, i amb interessos en el món de l'educació privada. L'any 1994 l'ajuntament eliminà les ajudes a les escoletes i les va deixar a mans de la iniciativa privada. En canvi d'això, instaurà un sistema de xec escolar. Més recentment, els tres jardins d'infants construïts amb els fons del Pla E per a l'ajuntament, han estat privatitzats.